

Peqqinnissamut, suliniuteqarnissamut aningaasaqarnikkullu tunngasutigut qanoq ililluta Coronavirusimut nutaamut siammasissumik tunngavilersukkamik, qaffasissumillu periusissamik qulakkeerinninnissatsinnut oqallisissatut siunnersuut.
(Inatsisartunut ilaasortaq Tillie Martinussen, Suleqatigiissitsisut)

aamma

Qanoq iliorluni coronavirusip nunatta aningaasaqarneranut eqquinerllunera annikinnerpaamiitsinniarlugu nunatsinneersunik atuinerup annertunerpaamiitsissinnaanera pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiaq.
(Siumup Inatsisartunut ilaasortaaitai)

Akissuteqaat

(Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalackersuisoq)

Siullermeerinnineq

COVID-19 inuiaqatigiinnut immikkuullarilluinnartumik siumullu takorloorneqarsinnaasimannngitsumik sunniivoq. Innuttaasut peqqissusaat, suliffeqarnerat, avammut niuernerput namminersorlutillu inuussutissarsiortut qiviarutsigit – taakku tamarmik sunnerneqarput. Naalackersuisut taamaammat apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissianik marlunnik ukuningga, tamarmik immikkut nappaatip tunillaassuunnerata inuiaqatigiinnut sunniuteqarnerlunneranik killiliinissamut periarfissanut tunngassuteqartunik, siunnersuuteqartut qutsavigiumavaat.

Nappaatip tunillaassuunnerata nassatarisaanik inuiaqatigiit annertuumik tamaviaarnartitariligaanik iliuuseqarnissaq siunertaralugu Inatsisartuni partiit assigiinngitsut Naalackersuisullu ataatsimoorlutik ataatsimut anguniakkanut katersuussinnaappata, tamanna pissutsit massakutut isikkoqartillugit naapertuuttuussasoq Naalackersuisut isumaqatigaat.

Naak nunatsinni COVID-19-imik maannakkut tunillatsissimasoqanngikkaluartoq taamaattoq nappaat suli qaangiutinngilaq. Aningaasaqarnikkut maanna ukiunilu arlalinni tullerni iliuuserisinnaasavut allanngorluinnarput. Tamatuma nassuerutiginnissaa inuiaqatigiinnilu ineriartortuarnerata pisariaqanngitsumik unikaallanninnissaa tunaartaralugu kinguneqaatit iliuuseqarfiginnissaat pingaaruteqarpoq. Pissutsit massakutut inissisimaneranni suliniutit pingaarutillit, attatiinnarneqarnissaattullu piariaqartut, kiisalu suliniutit pitsaagaluarlutik kinguartinneqarsinnaasut immikkoortiternissaannut sapiissuseqartariaqarpugut. Nunatta ineriartortuarnissaanut tunngaviit aalajangiusimanissaat ataatsimooruttariaqarpavut. Ineriartornerup kissaatigineqartup isummaminik takkuttannginera aatsaat taamak ilumoortigaaq. Suminngaanneernerput politikikkullu immikkut soqutigisavut qimallugit nunatta pisariaqartitaasa ataatsimoorutillugit nalilersornissaat, aatsaat taamak pingaaruteqartigilerpoq.

Naalackersuisut inuussutissarsiortunut ikiorsiiniutinik akileraartarnikkullu suliniutinik arlalinnik aallartitsippot. Minnerunngitsumillu angallannermut tunngasuni suliniutinik aallartitsisoqarpoq, taamaaliornermi peqqinnissaqarfiup sulisuminik, napparsimasunik misissukkanik annissinissamik

pisariaqartitsinera, kiisalu namminersorlutik inuussutissarsiortut kingoraartissanik pisariaqartunik tikisitsinissamik pisariaqartitsinerat naammassiniarlugu timmisartuussinerit aalajangersimasumik annertussusillit ingerlanneqarput. Taamatut suliniarneq aningaasarsiornerup annertuumik kinguariarnissaata ingalassimatinneqarniarneranik siunertaqarpoq. Suliniarneq iluatsippoq, Nunattali Karsianut akisoorujussuuvoq.

Takornariaqarnermik inuussutissarsiortut inuussutissarsiortunut annertuumik unammilligassaqtunut assersuutissaalluarpoq. Ukioq manna nunanit allanit takornariartussat annertooujussuarmik ikilinissaat nassuerutigisariaqarparput. Nunarsuaq tamakkerlugu taamaattoqarpoq, tamannalu angalanermut killilersuinerit il.il. atorunnaarsinnerinnaatigut sunniuteqarfigisinnaanngilarput. Taamaammat pissutsit massakkutut ilungersunartumik inissisimaneranni nunatsinni namminermi takornariaqarnerup siuarsarnissaanik anguniagaq Naalakkersuisut tamakkiisumik tapersorsorpaat. Tamanna assigiinngitsunik ingerlanneqarsinnaavoq. Ilaatigut takornariartitsinermik ingerlatsisut pissutsinut nutaanut nalimmassartariaqarput. Tassa assersuutigalugu nioqqutinik suliniutinillu nunatsinni namminermi takornariaqarnerup annertusarnissaannik aallussisunik ineriartortitsisoqartariaqarpoq. Ilaatigullu qitiusumi suliniutinik immikkuullarissunik inuussutissarsioqatigiinnut ikorfartuutaasussanik isumalioqateqarnissaq pissusissamisoorpoq. Tassanilu nunamut allamut akiliunneqarluni sulinnigiffeqarluni angalanerup nunatsinni atorneqarsinnaaneranut periarfissaq immikkut soqutiginaateqarpoq.

Akiliunneqarlunili sulinnigiffeqarnermi angalanerup nunatsinniinaq atorneqarnissaata periarfissaajuaannarnera erseqqissaatigissavara. Taamaattoq Namminersorlutik Oqartussanit akiliunneqarlutik sulinnigiffeqarlutik angalasartut ikittuinnaapput. Aaqqissuussinerup 1990-ikkut qiteqqunneranni nalinginnaasumik atorfeqartitaanikkut atugassarititatut ilaanera atorunnaarsikkiartorlugu aallartinneqarpoq – ullumikkullu 200-t missaanniittut suli sulisitsisunit sulinnigiffeqarlutik angalasinnaatitaasut Namminersorlutik Oqartussani atorfeqartut sinnerupput.

Tamatuma saniatigut sulisartut kattuffii arlallit sulinnigiffeqarnermi aningaasaateqarfinnik arlalinnik ingerlataqarput. Sulinnigiffeqarnermi aningaasaateqarfiit taakku qinnuteqaateqartoqarnera aallaavigalugu, angalanerit tjenestemandinut maleruagassat nalinginnaasut atuuttut naapertorlugit ingerlanneqaraangata, ilaatigut ilaasortat sulinnigiffeqarlutik angalaneritut tapiissuteqartarput. Tamanna Aningaasarsianit akileraarutit pillugit inatsimmi § 34, imm. 1, nr. 15 naapertorlugu akiliunneqarluni sulinnigiffeqarnerup ukiumoortup ataatsip akileraaruserneqannginneranut, taassuma tjenestemandinut maleruagassat atuuttut naapertorlugit tunniunneqartussaanerani tunngaveqarneranik patsiseqarpoq.

Maleruagassat tjenestemandinut atuuttut Sulinnigiffeqarnermi akiliunneqarluni angalasarneq pillugu isumaqatigiissummi 20. april 1998-imeersumi atuarneqarsinnaapput. Isumaqatigiissut Naalakkersuisut Nunatsinnilu Atorfillit Kattuffissuata; NAK-p akornanni isumaqatigiissutaavoq.

Isumaqatigiissutit sulinnigiffeqarnermiluunniit aningaasaateqarfimmit akiliunneqarluni sulinnigiffeqarnermut angalanerit assersuutigalugu hotelimiinnerit Københavni siumut utimullu akiisa iluanni matussuserneqarsinnaanngorlugu periarfissap annertunerulersinneqarnissaat kissaatigigaanni, taamaaliornissamut isumaqatigiissutip taaneqartup allanngortinneqarnissaa pisariaqassaaq. Taamaammat Naalakkersuisut kommuninik isumaqateqarlutik kattuffinnut tjenestemandinik ilaasortaqartunut (AK, ASG, IMAK kiisalu PK/PKK) ilassutitut isumaqatigiissutissamut missingiummik, aaqqissuussinerup taamaattup atulernissaa siunertarlugu saqqummiussipput.

Sulinnigiffeqarnermi akiliunneqarluni angalasarnerit maleruagassaannik annertusisitsisinnaasumik, taamaalilluni ukiup 2020-p sinnerani isumaqatigiissummi, kiisalu sulinnigiffeqarnermi aningaasaateqarfimmi aningaasatigut sinaakkutissartinneqartut iluanni nunatsinni angallanneqarnerit

kiisalu hoteliniinnerit, taakku ataatsimut angalanertut pisiarinqarnerat apeqqutaatillugu, kattuffiit ilassutitut isumaqatigiissuteqarnissamik akuersarnerat Naalackersuisut nuannaarutigalugu paasissutissiisutigaat. Nunatsinni pissutsit ilungersunartorsiorfiuneranni kattuffiit iliuuseqarasuarnissamik piumassuseqarnermillu takutitsinerat Naalackersuisut qjassutigaat.

Ataatsimut isigalugu COVID-19 Nunatta Karsiata annertooujussuarmik aningaasartorneranik kinguneqarpoq. Aningaasartuutit qanorpiaq annertussuseqarnerat massakkuugallartoq soorunami suli ilisimaneqanngilaq. Nappaatip siaruaannera aamma naatsorsuutigisamit ilimagisanit annikinnerusumik ukioq manna aappaagulu, immaqaluunniillu 2022 ilanngulluguttaaq isertitaqarnermik nassataqassaaq. Tassunga atatillugu Aningaasaqarnikkut Ingerlatsineq pillugu Nassuiaat, ataatsimiinnerup uuma ingerlanerani agguanneqartussatut naatsorsuutigineqartoq Naalackersuisut innersuussutigissavaat.

Aningaasaqarnikkut pissutsit tunuliaqutaralugit 2020-mut aningaasanut inatsimmi aningaasaliissutinik Aningaasaqarnermut Akileraartarnermillu Ataatsimiititaliamit akuerineqartumik ilassutitut aningaasaliissutit aqputigalugit aningaasanik atugassanngortitsisoqarnissaa siunertaralugu aningaasaliissutit tamakkerlugit isornartumik aallaaveqartumik misissueqqissaarneq Naalackersuisut aallartippaat. 2021-mut missingersuussiornermut aamma atatillugu nutaanut suliniutinut nutaamik aningaasartuuteqarfiusussanut tunuarsimaartorujussuunissaq soorunami aamma pisariaqartinneqarpoq. Taamaammat pisariaqavissut kisiisa pinnagit 2020-mi ukiaanerani ataatsimiinnissamut Naalackersuisut aningaasartuuteqarfiusussanik siunnersuuteqannginnissartik aalajangerpaat. Taamattaq Inatsisartunut ilaasortat 2020-mi ukiaanerani ataatsimiinnermi siunnersuutinik aningaasartuuteqarfiusussanik saqqummiussinnginnissaannik Naalackersuisut kaammattorpaat – soorluttaaq siunnersuutit aningaasartorfiusussat siunnersuuteqartunit siusinnerusukkt saqqummiunneqartut, maannalu ataatsimiinnermi inaarlugit suliarineqartut, taakku aningaasaqarnikkut pissutsit pitsaanerulerneranni saqqummiuteqqinnissaat siunertaralugu tunuartinneqarnissaasa siunnersuusiortunit isumaliutigineqarnissaat Naalackersuisut ilanngullugu kaammattuutigaat. Taamatut iliuuseqarneq takutitsilluarnerullunilu suleqatiginnikkumassusermik takutitsisuusaaq. Tamannalu ataatsimuussusermik akisussaassuseqarnermillu aamma ersersitsinerusaaq.

Naalackersuisuttaaq Sanaatornermut Iluarsartuussisarnermillu Aningaasaateqarfimmi aningaasanik annertuunik atugassanngortitsinissamik Aningaasaqarnermut Akileraartarnermillu Ataatsimiititaliap tapersiinnissaa qinnutigissallugu aalajangerpaat, taamaaliornikkut aningaasat pineqartut suliniutinut nunatsinni suliffissaqartitsineramik ikorfartuutinut, taamaalillunilu nunatsinni sanaatornermik inuussutissarsiortunut iluaqutsiinnermut atugassanngortinneqarsinnaaqqullugit.

Naalackersuisut naliliinerat naapertorlugu Nunatta Karsiata nutaanik taarsigassarsinissaa pisariaqassaaq. Tassungalu atatillugu Nunatta Karsiani kiisalu Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffiini ataatsimut taarsigassarsiat Nunatta Karsianik pisariaqanngitsumik tatisimanninnginnissaasa eqqummaariffiginissaa pisariaqarluinnartuuvoq. Kommunit taarsigassarsinissaat aamma sapinggisamik minnerpaamiitinneqartariaqarpoq. Tamanna suli aallartinneqarnatillunniit nunatsinni namminermi suliffissaqartitsinermut annertuumik iluaqutsiisussaannngitsunut annertunerusunik nutaanik aningaasaliinernut tunuarsimaarnissamik aamma nassataqassaaq.

Naggasiullugu ataatsimiinnermi uani nassuiaat, immikkoortoq 2020/43-tut saqqummiunneqartussatut nalunaarutigineqartoq Naalackersuisut innersuussutigissavaat. Naalackersuisut nassuiaammi tassani Coronamut tunngatillugu periusissiami alloriarnissamut tullermut pingaarnertut periusissiaq saqqummiutissavaat, taamaammallu akissuteqaammi uani taanna iserfigissanngilara.

Naalackersuisut ulapippit, Inatsisartullu aamma ulappunnerat nuannaarutigaarput. Taama oqaaseqarlutik Naalackersuisut apeqquteqaat aallaavigalugu siunnerfigissaartumik oqallinnissaq qilanaaralugu oqaatigissavaat.

